

דף לו.

עין משפט ד.ה.

הו"מ סימן רצא סעיף כו

כו. כז. שומר שמסר לשומר חייב אפי' אם הראשון שומר חנם שמסר לשומר שכר ^ק שאומר לו המפקיד אתה נאמן לי בשבועה והוא אינו נאמן עלי, ואפי' אם ידוע לכל שהשני יותר טוב וכשר מהראשון ^ר.

הגה: שומר שמסר לשומר בפני המפקיד ולא מיחה בו פטור ^ש.

כו. כח. אם דרך הבעלים להפקיד תמיד ^ת דבר אצל השומר השני הרי השומר הראשון פטור מלשלם ^א, ובלבד שהשני לא ימעט בשמירתו, אבל אם הראשון היה שומר שכר ומסרו לשומר חנם ^ב, או

^ק. מחלוקת רב ור"י בב"מ ל"ו ע"א וידוע דהלכה כר' יוחנן שכך פסק רבא הלכתא שם. ומ"מ אם פשע השני שחייב לשלם, רצה המפקיד גובה מהראשון רצה גובה מהשני ואינו יכול לומר השומר השני לאו בעל דברים דידי את, וזה דומה לגזל ולא נתייאשו הבעלים, ואפי' שאם השומר הראשון לשני שאל בבעלים, מ"מ השני שפשע חייב ולא נקרא שאלה בבעלים כיון שאין הממון של השומר הראשון. ש"ך ס"ק מ"א.
^ר. טור בשם הרא"ש בפסקיו סי' ו'.

^ש. ממרדכי בפ' המפקיד ב"מ סי' רע"ג. ובפעמוני זהב כתב ממשפטים ישרים ח"א סי' רכ"ט דוקא שהמפקיד יודע בטיבו של השומר השני ובמהותו אבל אם לא היה יודע כלל והשומר השני נטל החפץ ומכרו ואכלו השומר הראשון חייב ע"ש.

^ת. רמב"ם בפ"א משכירות הלכה ד'. מעובדא דהנהו גינאי, וכתב ה"ה דאפי' הלך לו השני ולא נשבע או שאין לו כלום להשתלם ממנו, פטור הראשון.

וה"ה אם ידוע שהנפקד הזה מוסר פקדונותיו שמקבל ביד אחר, ודינו של המפקיד עם השומר השני. כ"כ רש"ל בפ"ק דב"ק סי' ל"ב. ש"ך ס"ק מ"ב. ותמיד, לאו דוקא אלא היינו רוב הפעמים. סמ"ע ס"ק מ"ו.

^א. ואם פשע זה שדרך הבעלים להפקיד אצלו ואין לו לשלם, עיין בסי' ע"ב סעיף ל' בהג"ה. ש"ך ס"ק מ"ג. ועיין במש"כ במנחת אשר ח"א שם אות צ"ז-צ"ח.

^ב. ושומר שכר שמסרו לשומר חנם שחייב, אין הראשון יכול לומר שמא נאנסה ביד השני ופטור או שמא מתה בפשיעתו של השני והשני הוא שחייב, שכל שומר מחוייב לישבע בבירור, וכיון שאינו יודע השומר הראשון מה היה אצל השני ואינו יכול לישבע על כך, ומתוך שאינו יכול להשבע משלם.

ואם זה שכנגדו שהוא המפקיד טוען בברי חייב מטעם דהוי כאיני יודע אם פרעתין, וע"כ השואל חמור לרכוב עליו והרכיב עליו שלווחו ומתה בדרך, ואינו יודע אם מתה כדרכה או בפשיעה, הדין הוא שמתוך שאינו יכול לישבע משלם. כ"כ הש"ך בס"ק מ"ד.

אבל אם מסרו השומר או השואל שלא ברשות למי שרגיל להפקיד אצלו הרי הוא פשע במה שלא יכול לדעת אם פשע או נאנס וחייב, אבל אם מסרו ברשות הבעלים הרי זה לא

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שהראשון שואל והשני שומר שכר הרי פשע הראשון ^א ומשלם אע"פ ששאל או שכר בבעלים ^ד. ואם יש עדים ^ה ששומר השני כראוי נפטר השומר הראשון, ואפי' לא היו שם עדים אם השומר הראשון ראה ויכול הוא ליטבע ^ו הרי הוא נשבע ונפטר.

הו"מ סימ שצו פעיף ט

ט. יא. מסרו השומר לשומר אחר והזיק חייב השומר הראשון, ששומר שמסר לשומר חייב אפי' שומר חנם שמסר לשומר שכר ^ז. ואם הזיק

פשע במה שלא יודע כעת איך מתה ופטור. כ"כ בביאורים ס"ק כ"ח. ועוד כתב בביאורים שם דכל מקום שאנו אומרים מתוך שאינו יכול ליטבע משלם, אם מת אביהם ולא שילם היורשים פטורים.

ודוקא שיש עדים שמתה רק שאינו יודע אם בפשיעה של השני, חייב הראשון, אבל אם יש ספק שעדיין הבהמה ברשות השני וגולה, והשני הוא אדם שאינו רגיל להפקיד אצלו, הרי הראשון חייב מטעם מזיק, ואפי' היורשים בכה"ג חייבים.

ג. כיון שהפקיד בשכר הרי גילה דעתו שחפצו בשמירה מעולה, והשומר הראשון הוריד משמירה זו ופחתה, ואין לך פשיעה גדולה מזו, כ"כ ה"ה שם.

ד. פירוש, השומר הראשון היתה שאלתו בבעלים שאם נאנסו אצלו היה פטור דבר זה לא מועיל לפטור מאונס שנעשה אצל השומר השני. וכתב ה"ה בפ"א משכירות הלכה ג' הטעם שאין שאלה בבעלים פוטרת אלא לשומר ששאל הבעלים, אבל לא לשומר השני שלא שאל הבעלים, והראשון מתחייב על רשות השני, והכסף משנה כתב טעמו משום דיותר מזיק בידים הוי כשמסרה לאחר יותר מפשע בה. סמ"ע ס"ק מ"ח. אבל אם בשעה ששאל הראשון מן הבעלים פירש ששואל או שוכר כדי להשכירו לאחרים והיה בבעלים, פטור, כיון שלא נעשה קנין חדש בשעה שהשכירו לשני ומכח שאלה ושכירות הראשון הוא, וכיון שהיה אז בבעלים פטור. כ"כ בביאורים ס"ק ל'.

ה. ואם ישנו עד אחד ששומר כראוי מצטרף השומר השני עם העד והוי שני עדים, אבל לפוסקים שסוברים שהשומר השני הוי נוגע א"כ צריך ב' עדים מלבד השומר וכן נראה עיקר. ש"ך ס"ק מ"ו.

ועוד כתב הש"ך דמשמע אפי' מיעט השני בשמירתו פטור כשיש עדים ששומר אותו כראוי, וכ"כ הב"ח, והרש"ל חולק, אך הש"ך כתב דאני אומר אפי' בשבועה שנאנסה היה הדין שיפטר אפי' הגריע בשמירתו. ובביאורים ס"ק ל"א חולק על הש"ך דשבועת השני לא מהני.

ו. היינו שנשבע שלא פשע השני, ואף שיש לחוש עדיין שהשני שלח בו יד וחייב הראשון, מ"מ לא אומרים בו מתוך שאינו יכול ליטבע משלם, ששבועת שליחות יד היא מצד גילגול בלבד.

ואם מסרו לחש"ו חייב אפי' כשנאנס מרשותם דהוי תחילתו בפשיעה, אבל אם מתה כדרכה ברשותם פטור. ש"ך ס"ק מ"ח. עוד כתב שם דאם השומר שכר חזר ומסר החפץ לבעליו בהפקדה אצלו, ונגנב מבית הבעלים השומר שכר חייב שחייב הוא בגניבה. ע"ש.

ז. שם בגמ' נ"ז ע"ב דאע"ג דשומר שכר צריך לשומרו יותר משומר חנם ג"כ יכול לומר לו שאין רצונו שיהיה פקדונו אצל אחר. כמבואר בס"י רצ"א.

חייב השומר הראשון לשלם לניזק **ה** ואח"כ ילך ויעשה דין עם השומר השני. ואם מסרה השומר הראשון לבנו או לעוזרו **ט** נכנסו תחת השומר והם חייבים.

עין משפט ו.

ח"מ סימן רצא סעיף כו

עין לעיל עין משפט ד.ה.

עין משפט ז.

ח"מ סימן רצא סעיף כ

ב **כא.** המפקיד מעותיו אצל חבירו בדרך להוליכם לביתו, או ששלח עמו מעות להוליכם ממקום למקום צריכים שיהיו צוררים ומונחים בידו או קשורים כראוי על גופו כנגד פניו **י** עד שיגיע לביתו ויטמנם, ואם לא קשרם בדרך הזו אפי' נאנסו חייב לשלם שהרי תחילתו בפשיעה.

עין משפט ז.ט.

ח"מ סימן רצא סעיף כא

כא **כב.** המפקיד כלים או מעות על דעת אשתו של הנפקד **ב** ובניו ובני ביתו הגדולים הוא מפקידם אצלו. וע"כ אם הנפקד מסרם לבניו או בני ביתו הקטנים או עבדיו **ל** אפי' גדולים או לאחד מקרוביו שאינם עמו

ה. מ"מ אם ירצה הניזק יעשה דין עם השני, אלא שאמר שגם דינו עם הראשון דהוי ליה פשיעה גביה במה שמסרו לשני, דיכולים הבעלים לומר אתה נאמן עלי בשבועה ולא האחר, ושאינו בנו או אשתו של אדם. סמ"ע ס"ק כ"א.

ט. והיינו מבני ביתו וכתוב בספרים "למסעדו" דהיינו מי שסועד אותו ואפי' אין להם לשלם לאלו הוא פטור דעל דעת זה מסרו לו לשומר, כמבואר בסי' רצ"א.

י. שם במשנה ב"מ מ"ב ע"א וכדמפרש טעמא בגמ' מהפסוק "וצרת הכסף בידך" והפסוק מדבר בדרך.

ואם מניחם במקום שמניח מעותיו פטור, כ"כ הש"ך בס"ק כ"ו. וא"כ לא בעינן בידו ממש. **כ.** מימרא דרבא בב"מ מ"ב ע"ב.

וכתב הש"ך בס"ק כ"ז דה"ה בשומר שכר הדין כן שעל דעת אשתו ובניו הגדולים הוא נותנם לשמור. ובפעמוני זהב הביא שהמפקיד ביד האשה לא על דעת בעלה הוא מפקיד כיון שאינה צריכה לשמירתו, ואפי' גרע משותף ושכיר שצריך הנפקד לשמירתו לא כן אשה היא יושבת תמיד בבית, ע"ש.

ל. היינו כנעניים אבל עבד עברי גדול שדרכו לסמוך עליו הוי כבניו הגדולים. סמ"ע ס"ק ל"ג.

ובפעמוני זהב כתב דבניו היינו סמוכים ג"כ על שולחנו, ולא בעינן גם שרויים אצלו וגם

בבית ואין סמוכין על שולחנו הרי זה פשע וחייב לשלם, אלא א"כ הביא השומר האחר אם הוא גדול ^מ ראייה שלא פשע.

הגה: ה"ה אם הנפקד החזיר הפקדון לאשת המפקיד פטור ^א.

הגה: הניח הנפקד לאחרים ליכנס במקום שהפקדון שם, אע"פ שאינם בחזקת גנבים אם נגנב חייב לשלם דהוי פשיעה ^ב.

דף לו:

עין משפט א.

ח"מ סימן רצא סעיף ט

ט י. פשע השומר ולא שמר הבהמה כראוי ויצאה לאגם ומתה שם כדרכה פטור ^ע אע"פ שתחילתו בפשיעה לענין שאם נגנבה שם או טרפה זאב היה חייב, כעת שמתה כדרכה פטור שהמיתה כדרכה לא נגרמה לה מכח יציאתה ^פ. אבל גנבה הגנב ומתה כדרכה בבית הגנב חייב ^צ אפי' שהיה שומר חנם שהרי אבודה ביד הגנב ויציאתה גרמה לה להגנב.

עין משפט ב.

ח"מ סימן רצא סעיף ו

ו ז. אם פשע השומר ולא שמרו לענין אחד אע"פ שבסוף אבד באונס ^ק

סמוכין וחדא מספיק.

מ. והוא בן דעת אבל חש"ו לא מהני ראייה. כ"כ בביאורים ס"ק י"ז.

נ. ויש חולקין וכמ"ש בס"י ע"ב סעיף ל"א, ש"ך ס"ק כ"ח. ועיין בס"י ש"מ סעיף ח'. ובפעמוני זהב כתב דגם באשת הנפקד דעל דעת כן הוא מפקיד זה רק שבעלה בעיר, אבל אם הרחיק נדוד לארץ אחרת ומניח הנפקד הפקדון ביד אשתו בזה לא אמרו "דאין עינו עליו כל שעה".

ס. ואפי' טען הנפקד דשמא נגנב קודם שנכנסו האחרים ג"כ חייב, ביאורים ס"ק י"ח.

ע. הרמב"ם פ"ג משכירות הלכה י', והיא מחלוקת אביי ורבא בב"מ ל"ו ע"ב ופסק כרבא.

פ. זהו נתינת טעם אע"פ שבסעיף ו' נפסק דאם תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, שאני הכא שלא בא האונס מחמת הפשיעה כלל ואין תחבולה להנצל מאונס זה, דמלאך המוות מה לי הכא ומה לי התם. סמ"ע ס"ק ט"ו.

צ. שם בגמ' ומודה רבא, שנתחייב בה בעת שנגנבה, סמ"ע ס"ק ט"ז.

ק. רמב"ם פ"ד משאלה הלכה ג' ובהלכה ו' שם הוא מעובדא לקמיה דרב יוסף בב"מ מ"ג ע"א.

בענין אחר פושע הוא וחייב לשלם, כגון הפקיד המעות במחיצה של קנים אע"פ שזה שמירה מפני הגנבים מ"מ הוי פשיעה מפני הדליקה וכיון שפשע מפני האש חייב גם אם נגנבו משם מאחר ולא טמנם בקרקע או בכותל בנין, וכל שתחילתו בפשיעה וסופו באונס ר' חייב.

עין משפט ג.

הו"מ סימן רצא פעיף ט

עיין לעיל עין משפט א

עין משפט ד.ה.

הו"מ סימן רצא פעיף י

יא. העלה הבהמה לראש ההר ונפלה ומתה הרי הוא פושע וחייב ש, אבל אם מתה שם כדרכה פטור.

עין משפט ו.

הו"מ סימן רצא פעיף יא

יא יב. עלתה הבהמה מאליה אפי' לא עלתה בעל כורחו של השומר אין זה פשיעה ה' אלא דומה לגניבה ושומר חנם פטור.

והיינו דוקא שנוכל לתלות ולומר שאם לא פשע בתחילה לא היה בא לידי אונס, ואז אפי' שהדבר רחוק לתלות באונס אפי' חייב, משא"כ אם מתה שבסעיף ט'. סמ"ע ס"ק י'. ובפעמוני זהב העיר מסי' קכ"א ס"ק ז' בסמ"ע דבכל זאת חייב. וצ"ע.

ר. והש"ך בס"ק י"ד כתב אפי' באונס דלא שכיח חייב ודלא כשו"ת ר"ש כהן ע"ש. ש. ממשנה בב"מ צ"ג ע"ב, ואפי' העלה לרעות כל שבהר אין מרעה יותר טוב חייב. סמ"ע ס"ק י"ז. ואם מתה כדרכה פטור כרבא בדף ל"ו ע"ב דאמר פשע ויצאה לאגם ומתה כדרכה פטור.

ת. שם במשנה, ומיירי שהשומר עמה באגם לשומרה מגנבים וזאבים דאל"כ הרי פשע בה מצד זה וחייב. סמ"ע ס"ק י"ח.